

1. Kuigi kommunistid üritasid hoida legendi, nagu oleks esimesed kolhoosid Eestis loodud 1947. aastal, hakkas esimene kolhoosi tunnustele vastav põllumajandusühistu tööle juba 1940. aasta lõpus Harjumaal Nissi vallas. Sellega oli seotud ka üks Eesti tuntud varasem ja hilisem riigimees, kes andis ühismajapidamisele tasuta talle kuuluva talu elus ja eluta inventari. Mehe taust oli aga nii „kodanlik“, et taolistel motiividel ja taolise inimese initsiatiivil loodud "kolhoos" ei saanud pretendeerida aule olla üks esimesi kolhoose Eesti NSV-s. **Kes? →**

2. Selle juba 1920-ndatel Kanadas sündinud ning 1960- ja 1970-ndatel USA-s moderniseeritud spordiala harrastamiseks mõeldud rajatise on Wikipedia andmeil üle maailma 10 103, neist 150 asub Eestis ning meist rohkem on neid vaid neljas maailma riigis – USA-s, Soomes, Kanadas ja Rootsis. Esimesed MM-võistlused peeti 1982 USA-s ning kuni tänaseni on tiitli pärast võisteldudki vaid Põhja-Ameerikas. Eestis loodi küsitava spordiala alaliit alles 2014, kuid siinsed tegijad on juba märkimisväärset edu saavutanud. **Mis spordiala?**

3. Antonina Makarova, Berta Borodkina ja Tamara Ivanjutina. Neid kolme naist ühendas post-stalinistlikus N Liidus ühine saatus. Esimest tabas see 1979, teist 1983 ja kolmandat 1987. aasta lõpus. Nimekiri on lõplik, kusjuures endise N Liidu mehi on selles nimistus võrreldamatult rohkem, sh ka eestlasi. **Mis ühendas neid kolme naist?**

4.

Milline Eesti linn on sellel ortofotel? ←

Küsitavat asulat on esmakordselt mainitud 1564. aastal, 1920. aastal sai see aleviks ja 1. mail 1938 jõustunud Linnaseaduse alusel kolmanda astme linnaks.

5. Küsitav näitleja sai kuus hooaega seda sarja tootnud tegijatele ootamatult LGBT-rahva staariks, samas on ta ka ökoaktivist, keda muuhulgas on perekonnanimele väga sobivalt vahistatud naftalaevale tungimise eest. Tema auks on nimetatud kääbusplaneet Erise kuu Dysnomia. **Millise telesarja tunnusmuusika kõlab ja kes mängis 134 episoodist koosnevas sarjas peaosas? 1 õige = 1 punkt**

6. Tänavu augustis käis uudistest läbi teade, et Keskkonnaameti töötajad avastasid juuli alguses Alutaguse rahvusparki Muraka raba serva põlismetsast ühe Eestis väljasurnuks peetud tugeva, vähemalt 100-isendilise asurkonna. Sel liitsõnaga kutsutaval taimel (lad. *botrychium lanceolatum*) on Eestis teada kuus liiki, neist süstjat nüüd leiti, liht..... on endiselt loetud väljasurnuks. Looduskaitse alla kuuluvad kummeli-, haruline ja virgiinia, kuu..... staatus on muutunud ohulähedaseks. **Mis taim?**
 ➔ Õige sõna saate kokku, kui mõtlete kahe asja peale – esimene neist on meil igapähe taskus, teise varumiseks on õige aeg tänaseks juba möödas.

7. Volkswagenil on lisaks autodele veel üks kuulus toode, mis on rahva hulgas väga armastatud. Vastukaaluks mõeldi Porsches välja oma signatuurtoode, mida samuti paljud endale lubada saavad ja ostavad. **Mis tooted?** 1 õige = 1 punkt
8. 1. jaanuari 2022. aasta seisuga on Eestis see eesnimi 1548 mehel ja see on populaarsuselt 109. mehenimi. Vanim küsitav on vanuserühmas 85+, noorim vanuserühmas 10–14, keskmiselt on selle nime kandja 72 aasta vanune. Kõige populaarsem on see eesnimi vanuserühmas 85+, kus neid on 10 000 elaniku kohta 64,12 ja maakondadest Põlva maakonnas, kus neid on maakonna 10 000 elaniku kohta 32,72. Alates 2012. aastast pole seda eesnime pandud aga ühelegi poisslapsele ning selle põhjuseks on peetud ühte meediasündmust. **Mis nimi?**
9. Sotsialismi viljastavatel tingimustel arvati olevat imetegev võime ka spordis edu saavutada. SDV oli spordirindel võimas jõud, kuid kõikvõimsad polnud ka nemad. **Millisel võistkondlikul pallimängualal ei jõudnud idasakslased ei naiste ega meeste konkurentsias oma iseseisva võistkonnana võisteldes 1968–1988 kordagi olümpiamängudele?** Küsime muidugi vaid neid spordialasid, mis tol perioodil OM-programmi kuulusid.
10. Seda Kunigunde aariat esitab võimsa koomilise talendiga koloratuursopran, keda Eestis teatakse küll peamiselt filmi- ja telenäitlejana. Muusika autor on helilooja, kelle tuntuim teos on Shakespeare'i tragöödia moderniseering. Kuuldav operett põhineb Prantsuse filosoofi teosel alapealkirjaga *Optimism*, mis on ilmunud eesti keeles 1919. aastal osaliselt Friedebert Tuglase tõlkes, 1928. aastal Andrus Saareste ja 1979. aastal Merike Riivese tõlkes. **Kes laulab ➔ ja kes on helilooja?** 1 õige = 1 punkt

KUNINGAKODADE ERI

11. Tänavu septembri teisel neljapäeval siit ilmast 96-aastasena lahkunud kuninganna Elizabeth II nimetas 70 aastat kestnud võimuperioodil 15 korda ametisse Suurbritannia peaministri. Neist esimene oli 1952. aastal Winston Churchill ja viimane vaid napilt kaks päeva enne monarhi surma Liz Truss. Vaid ühel Suurbritannia poliitikul õnnestus kuningannalt saada õnnistus kaheks ametiajaks, esmalt 1964–1970 ja teist korda 1974–1976. Kes **oli see 79-aastaseks elanud aadlikust (parun) leiborist** →, kes lõpetas Oxfordi Jesus College'i moodsa ajaloo erialal ning oli parlamendi liige ligi nelikümmend aastat (1945–1983)?

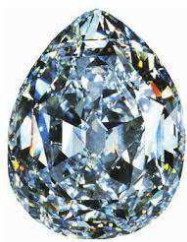

12. Millise riigi praegu valitsev kuninglik kõrgus tõusis pärast Elizabeth II lahkumist kõige pikemat aega troonil püsinud monarhiks? Küsitav vannutati ametisse 5. oktoobril 1967 ning on praegu 76-aastane.

13. Kuninganna Elizabeth II lemmikkoerad olid Walesi korgid. Corgitõuge on kaks: Walesi korgi → ja Walesi korgi ↘. Mida kirjutada punktiirile? Mõlemad tähistavad ühtlasi ka Walesi linnasid, esimese nimi on kõmri keeles Penfro, teisel Aberteifi. Meie ootame levinumaid ehk inglisekeelseid nimesid. 1 õige = 1 punkt.

14.

Üks maailma suurimaid briljante, 1905. aastal Lõuna-Aafrikast leitud Cullinan I ←, on Briti kuningakoja valduses tähtsal kohal. **Kus?**

15. Kõneleja on saanud elu jooksul korduvalt tuntuks üsna erinevatel põhjustel, viimati üpris hiljuti. Naistevastase vägivalda vastu võitlemise kõrvalt on ta tuntud ka laste lugemisele innustajana. Esimeselt töökohalt vallandati ta hilinemise pärast, kuna oli eelmisel õhtul liiga kauaks tantsima jäänud; praeguses ametis seda tõenäoliselt ei juhtu. **Kes on kõnelev Briti aktivist?**

16. Pildil on nooruses poksi, käsipalli, veepalli, jäähoki, piljardi ja golfi kõrval ka jalgpalli harrastanud mees ühe pealinna tuntud klubi väravas. Oma kodumaa meistriks on mees tulnud kolm korda veepallis ja ühe korra käsipallis, neiski väravavahina. Sport jäi tema elus tagaplaanile alles siis kui küsitav hakkas tõsisemalt tegelema talle hilisemas elus tuntuse ja rahva armastuse toonud näitlemise ja laulmisega. **Kes oli see tänavu siitilmast 77-aastasena lahkunud multitalent? →**

17. *Toitutootvat pinda ei piisa igaveseks ka siis, kui inimesed kohtleks teda hoolikamalt ega raiskaks saaki. Päämiseks puuduseks pole rahvaarvu pidurdamata kasv (kuigi lollus on deklareerida, et üheksainsaks vanemate toitjaks Indias peab sündima 9 last, sest vanemad ei tavatse elada nii vanaks või – pojal on seks ajaks juba endal rodu lapsi ja muidugi rohkem), vaid ajast-arust mõtlemisviis. Küllap Euroopagi ei erine, ehkki ei aima, kui suur osa riigituludest, ütleme BRDs läheb aastal 2000 pensionideks. Mispidi tahes neid asju seadagi mõttes, ei näi leiduvat väljapääsu kuskile. Ei mõtle ma neid asju õiget moodi tõsiselt, sest 2000 ju jääb nägemata ning ehk ometi leiutatakse enne seda tuumafusioon. Kuigi: kas energia üliküllusest saab siis toitugi? Kes kirjutas 1984. aastal nii süngelt tulevikust oma sõbrale Toomas Paulile?*

18. Selle 53-aastaseks elanud mehe nime kannavad paljud teadusvalla terminid, näiteks on olemas temanimeline ühik, filter, konstant, energia, gaas, tase, paradoks, punkt, kuldreegel, liikumine, resonants, kiirendus, koordinaadid, probleem, filter jpm. Tema järgi on nimetatud mõned koolid ja instituudid, teleskoop, auhind, kraater Kuul ja vähemalt kaks metroojaama. Loomulikult pärjati teda ka Nobeli preemia ja Max Plancki medaliga. Eestiski on tema nime kandev ühendus. **Kes?**

19.

Millise Euroopa saare lipuga on tegemist? ← Saart on poeetiliselt nimetatud ka Trinakriaks, selle suurimas linnas elab 668 405 inimest ning kõrgeimast kohast on merepinnani 3343–3350 m.

20. **Millise telesarja tunnusmuusikat kuulete?** Sarja toodeti 1987–2000 kokku 33 episoodi, kandvates osades näitlesid John Thaw, Kevin Whatley ja James Grout. Peategelase nimi saab muusikas selgelt välja öeldud.

21. Bloombergi poolt koostatavas miljardäride edetabelis toimus augusti lõpus märkimisväärne muudatus. Elon Muski ja Jeff Bezose järel kerkis esimese aasialasena esikolmikusse 60-aastane mees, kelle vara väärtus on viimase aastaga enam kui kahekordistunud, olles nüüd 137,4 miljardit dollarit. Küsitav on oma varanduse teeninud peamiselt sadamaäris ja toormega kaubeldes ning juhib nüüd oma kodumaa suuruselt kolmandat konglomeraati. **Mis on küsitava miljardäri nimi?** → 1 punkt tema koduriigi eest.

22. 13. aprillil 1992 langetas Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse luua uus ministeerium, millist vähem kui kaheksa kuud varem taasiseseisvunud riigis veel ei eksisteerinud. Esimene minister pidas vastu aprillist oktoobrini, kuni tänaseni on sel postil olnud 18 persooni, kõik mehed. Neist teenekaimale on see ministeerium usaldatud kolmes valitsuses, ühele kahes. EW-s oli see ministeerium muidugi olemas (asutatud 1918) ning kandis kuni 1940. aastani kolme erinevat nime (sh oli mõnda aega minister ka Konstantin Päts). **Mis ministeerium?**

23.

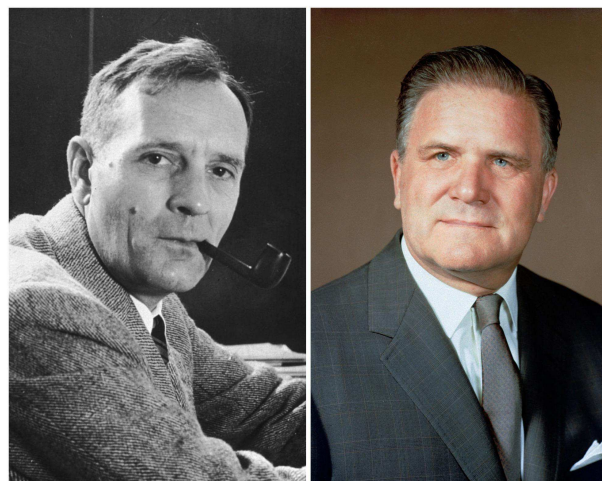

See 5–7 m kõrguseks sirguda võiv viljapuu kuulub ruudiliste sugukonda tsitruse perekonda ning pärineb teadaolevalt Jamaicalt. Tema ristlusvanemad on *Citrus reticulata* × *Citrus* × *paradisi*. Puu vilja kutsutakse ka uglik, selle tuntumad sordid on *Alamoen*, *Orlando*, *Minneola*, *K-Early*, *Seminole* ja *Thornton*. Vähemalt ühte neist sortidest on Peruust ekspordituna viimasel ajal ka meie poeriiulitel nähtud. **Mis on kahe tuntud tsitruselise sõnalõimes endale nime saanud viljapuu nimi?** ←

24. Küsitav sport oli näidisalana kavas 1900. aasta Pariisi olümpiamängudel. Olympedia andmeil oli võistlejaid 12, kõik Prantsusmaalt ning võidumees oli Élie Lesueur. Hiljem pole ala olümpiale pääsenud, ehkki on üle maailma väga populaarne nii harrastajate kui professionaalide seas. Alaga tegelejaid võib kindlasti leida ka sellele küsimusele vastust otsijate hulgast. **Mis ala?**

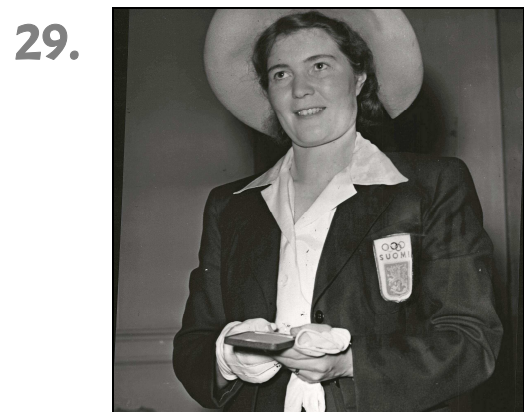
25. **Kes peab kõnet?** Kui hääle järgi ei tunne ja sisust isegi märksõnu ei mõista, on muidugi raske, aga selline see elu juba kord on...

26. Vasakpoolsel pildil olev meesterahvas elas 1889–1953, parempoolsel pildil olev härra 1906–1992. Esimene oli oma teadusala tähtsate avastuste tegijaid, teine juhtis valitsusametnikuna üht võimsat organisatsiooni. Mõlemad olid ühe ja sama riigi kodanikud ning kindlasti puutusid ühise huviala tõttu ka omavahel kokku, kuid hoopis kindlamini seovad neid insenerimõistuse kaks suursaavutust. **Mis olid meeste nimed ja mis on neid siduv ühine nimetaja?** →→ 2 õiget = 1 punkt

27. 27 aastat pärast laialiminekut andis küsitav bänd oma esimese täispika kontserdi Londonis O2 Arenal, türgi päritolu ärimehe, laulukirjutaja, muusikasalvestaja ja filantroobi Ahmet Erteguni mälestuseks. See kontsert jõudis Guinnessi rekordiraamatusse, kui kontsert, millele on olnud enim piletisooove – üle 20 miljoni. 2012. aastal valmis kontserdist film *Celebration Day*. **Millisele bändile tormi joosti?**

28. Ühe Inglismaal 2013. aastal asutatud ja taaskasutusega tegeleva firma toodanguvalik ulatub bioplastist autoosadeni ja kosmeetikast tekstiilini. Muude toodete hulgas valmistatakse Cambridge'is asuvas tehases küttebriketti ning küttegraanuleid, mille põlemistemperatuur ja kütteväärtus on enam kui 15% kõrgem tavaliste puidupelletite omast. Toorainena kasutab firma ühe laialtlevinud ja ka kodudes kasutatava aine jääke, mida ainuüksi Inglismaal tekib aasta jooksul väidetavalt üle poole miljoni tonni. **Mida toorainena kasutatakse?**

Aale Tynni ← oli Londoni suveolümpiamängudel 1948 ainus kuldmedali võitnud soomlanna. Teised soomlased tõid samadelt mängudelt veel ühe kulla, hõbeda ja pronksi. Olümpiavõitjaks tuli 1913–1997 elanud Tynni 34-aastaselt, seitse aastat hiljem tunnistati akadeemik Martti Haavio abikaasa tegevust ka Aleksis Kivi auhinnaga. Ühtlasi on ta siiamani ainus naine, kes sellel alal olümpiamängudel kuldmedali võitnud. **Millisel alal Tynni kuldmedali sai?** Vihjeks võib lisada, et eestlasedki on selles küll üsna tublid, kuid ainsatki olümpiamedalit pole saavutanud.

30. **Kes laulavad?** Üks neist kolis alles hiljuti oma abikaasast lahku, teine jälle abiellus oma kauase elukaaslasega.

31. Septembri alguses avati ühe spordikuulsuse sünnipaigas talle pühendatud memoriaal koondnimetusega Sulg. Nii nagu suur osa vaid 55-aastaseks elanud mehe elust, ei möödunud ka mälestusmärgi avamine skandaalita, sest üks tema olümpiavõitlustest oli taiesele kogemata märgitud hõbemedaliks. Autor lubas asja kiiresti ära parandada ja pidas ka sõna. **Kelle auks ja kus selline uhke „sõrestik“ on püstitatud?** → 1 õige = 1 punkt

32. Tartu ülikooli esimene ajaloo professor oli see mees, kes kasutas esimesena Tartu kohta hellitusnime Emajõe Ateena. 1630–1637 Tartus tegutsenud paljude huvidega (ajalugu, geograafia, filosoofia, kirjandus) sakslast süüdistati kahenaisepidamises ning see ta lõpuks ka Tartust pagendas, esmalt Taani võimu all olnud Saaremaale ning edasi Taani ja Rootsi. Tartu Õuekohus tunnistas professori süüdi „nõiduses, varguses, liiderdamises ja abielurikkumises“. Tema teosed konfiskeeriti ning ta ise kuulutati lindpriiks. 1638. aastal tagandas ülikool ta ametist süüdistatuna omavolilises lahkumises. **Mis oli selle 1593–1659 elanud professori nimi?**

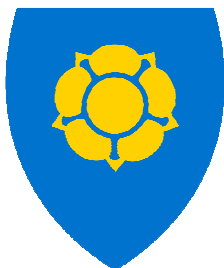
33. Sküüdi filosoof, rändur ja klassikalise kaheharulise ankru leiutaja Anacharsis väitis inimesel olevat kolm seisundit: elus, surnud või ...? Eestlasel on võimalus selleks seisundiks ajast aega olemas olnud. **Mis on see kolmas seisund?**
34. Filmis *Thor: Love and Thunder* sai üks väga kogenud näitleja võimaluse kehastada üsnagi huvitavas võtmes Vana-Kreeka peajumalat Zeusi. Ühtlasi on see näitleja ka antud filmi režissööri Taika Waititi lemmiknäitleja ning kaasmaalane. Ta on 2001. aastal pälvinud Oscari ja kehastanud ühena paljudest ka Robin Hoodi. **Kes on see 58-aastane teenekas näitleja?**
35. Lisaks jalgrattale on nad laulnud veel paljudest toredatest teemadest nagu lambad, seinad, tähtedevaheline transport ja igatsus. Nende esimene päris uus lindistus pärast 2014. aastat jõudis kuulajateni tänavu aprillis ning see on nüüdseks YouTube'is kogunud juba ligi 11 miljonit vaatamist. **Milline ansambel propageeris oma 1967. aastal ilmunud debüütalbumil selle reipa laulukesega jalgrattasporti?**

36. Novembris 83-aastaseks saav Tina Turner harrastas lisaks laulmisele ja tantsimisele meeleldi ka näitlemist. Kui enamasti tuli tal muusikadokkides kehastada iseennast või oma eluloofilms Angela Bassetti eest laulud linti laulda, siis kaks korda kirjutati talle osa ka näitlejana. Esimene oli 1985 linastunud George Milleri ja George Ogilvie märulifilm post-apokalüptilisest düstopiast, milles ta kehastas naispeaosa → ning teenis selle eest NAACP auhinna. Teine film oli 1993 John Tiernani töölaualt tulnud märulikomöödia, kus peaosa etendas Arnold Schwarzenegger ning Turneril oli kanda linnapea roll. **Nimetage Tina Turneri kaks mängufilmi?**

1 õige = 1 punkt

37.

Pindalalt on Eesti kõige suurem vald Saaremaa vald. **Milline vald on suuruselt teine?** ← Selles vallas asub nt Vasavere küla ja Konsu järv, aga ei ole mitte ühtegi linna, küll aga piirneb see ühe linnaga. Vallas elab 2021. aasta seisuga 4682 elanikku ja pindala 1459 km².

38.

Täna neli aastat tagasi peeti esimene mäng vastloodud Eesti ja Läti meeste korvpalliliigas. Tallinnas võõrustas Eesti meister Kalev/Cramo Läti meistrit ja võitis 97:85. Küsitav klubi on loodud 1994, Läti meistriks on tulnud kümme korda ning ühe korra on võidetud nii Balti liiga kui ka Eesti – Läti ühisliiga. Sama linna vutiklubi on kuuekordne Läti meister ja seitsmekordne karikavõitja, kuid pettuste, korruptsiooni ja muude taunitavate tegude eest kõigist eurosarjadest eemaldatud kuni 2028. aastani. **Kes oli Tallinna külla tulnud Läti meister?**

39.

Millega on ülemaailmse kuulsuse pälvinud 1986. aastal sündinud soome kunstnik Karoliina Korhonen? → Eriti populaarne on tema looming Hiinas, kus see on sünnitanud mõiste *jingfēn* ehk "vaimselt soomlane". Tema loodu üks märksõnu on inimpelglikkus. Kes viimasel ajal Vantaa lennujaama külastanud, sel on vastus tõenäoliselt kerge tulema.

40.

Kes laulab ja mis bänd seda lugu algselt esitas? Filmidest teame, et laulja on heas füüsilises vormis ja igati võitlusvõimeline. 1 õige = 1 punkt

- 1 – Otto Tief (AL)
- 2 – kettagolf (TK)
- 3 – kuritegude eest surmanuhtluse teeninud naised (TK)
- 4 – Kärkla (TT)
- 5 – Sõjaprintsess Xena & Lucy Lawless (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=SVsrX3LiXNY>
- 6 – võtmehein (TK)
- 7 – Volkswagenil vorst ja Porschel jäätis (JO)
- 8 – Heino (vihje Tujurikkuja sketšile) (JT)
- 9 – korvpall (TK)
- 10 – Kristin Chenoweth & Leonard Bernstein (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=HnJIMSy-o4k>
- 11 – Harold Wilson (TK)
- 12 – Brunei sultan Hassanal Bolkiah (TK)
- 13 – Pembroke'i Walesi korgi ja Cardigani Walesi korgi (JO)
- 14 – skeptri ehk valitsussaua tipus (JO)
- 15 – Tema Kuninglik Kõrgus Kuninga Abikaasa Camilla (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=bfrwcvD393E>
- 16 – Vesa-Matti Loiri (TK)
- 17 – Uku Masing (RV)
- 18 – Enrico Fermi (TK)
- 19 – Sitsiilia (TT)
- 20 – Inspector Morse (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=BEfv6QtYFAM>
- 21 – Gautam Adani & India (TK)
- 22 – kaitseministeerium (TK)
- 23 – tangelopuu ehk greipiinipuu, vili on tangelo ehk ugli (TK)
- 24 – kalapüük (JT)
- 25 – Vladimir Lenin (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=qtAg21DDKsc>
- 26 – Edwin Hubble ja James Webb, kosmoseteleskoopidele nime andjad (TK)
- 27 – Led Zeppelin (TK)
- 28 – kohvipaks (JT)
- 29 – luuleloomingu eest (EL)
- 30 – Mihkel Raud & Eva Esse (TK) <https://www.youtube.com/watch?v=50CvuEb2JEk>
- 31 – Matti Nykänen & Jyväskylä (TK)
- 32 – Friedrich Menius (TK)
- 33 – merel (AL)
- 34 – Russell Crowe (TT)
- 35 – Pink Floyd (Bike) (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=P0laR26dD1Y>
- 36 – Mad Max Beyond Thunderdome & Last Action Hero (TK)
- 37 – Alutaguse vald (TT)
- 38 – BK Ventspils (TK)
- 39 – koomiksikunstnik (veebikoomiks Finnish Nightmares) (EL)
- 40 – Scarlett Johansson & The Cure (Boys Don't Cry) (RV) <https://www.youtube.com/watch?v=VFY1-2MDqw8>

TK – Toivo Kivimets, EL – Eva Lepik, JO – Janne Orro, RV – Raul Veede, TT – Tuudur Tamme, AL – Allan Lahi
(külaline), JT – Joonas Tuuling (külaline).